

Opis działań wyznaczonych w ramach Strategii

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Gniezno opracowano szczegółową dokumentację działań. Dla każdego działania został przygotowany opis wg. ściśle przyjętych reguł. Poszczególne działania przedstawiono w następującym układzie tabelarycznym:

Karta działania			
Nazwa działania:		Oznaczenie:	
Nazwa zadania: (w ramach którego realizowane jest działanie)			
Cel operacyjny: (w ramach którego realizowane jest działanie):			
Cel strategiczny: (w ramach którego realizowane jest działanie):			
Opis działania:			
Uzasadnienie:			
Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania:			
Szacowany koszt wdrożenia działania:		Łączne finansowanie z budżetu gminy:	
Źródło finansowania:			
Data rozpoczęcia realizacji działania:		Data zakończenia realizacji działania:	
Planowany efekt końcowy działania:			
Jednostka nadzorująca realizację działania:			
Monitoring:			

Każdy opis zawiera zawierał następujące elementy:

Nazwa działania – charakterystyczny tytuł dla danego działania, który ma charakter skrótu myślowego i może nie w pełni oddawać jego istotę.

Nazwa zadania - charakterystyczny tytuł dla danego zadania, który ma charakter skrótu myślowego i może nie w pełni oddawać jego istotę. Jest to nazwa zadania w ramach którego realizowane jest dane działanie.

Oznaczenie - w celach porządkowych przyjęto czterocyfrowe oznaczenie poszczególnych działań. Pierwsza cyfra (rzymska: I, II, III, IV, ...) stanowi symbol celu strategicznego, druga cyfra (arabska: 1, 2, 3, ...) stanowi symbol celu operacyjnego, duża litera (A, B, C, ...) określa kolejne zadanie w ramach określonego celu operacyjnego, a ostatnia mała litera (a, b, c, ...) określa kolejne działanie w ramach danego zadania. Uwaga! W całej strukturze strategii kolejność nie ma charakteru hierarchicznego (Pierwszy cel strategiczny, pierwszy cel operacyjny, pierwsze zadanie, pierwsze działanie nie koniecznie jest ważniejsze od ostatniego).

Cel operacyjny - jeden z celów, którego załatwienie ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia możliwości realizacji określonego celu strategicznego. Jest to cel operacyjny w ramach którego realizowane jest dane działanie.

Cel strategiczny - jeden z celów, którego załatwienie ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia możliwości realizacji celu głównego, określonego w wizji rozwoju gminy. Cel strategiczny może dotyczyć potrzeby usuwania przeszkód lub zaniedbań, lub koncentrować się na wykorzystaniu potencjalnych atutów gminy. Jest to cel strategiczny w ramach którego realizowane jest dane działanie.

Opis działania - jest to główny element każdej karty działania. W sposób możliwie szeroki opisane jest realizowane działanie. W niektórych przypadkach przedstawione są różne warianty możliwe do realizacji. Każdorazowo wskazany jest jednak wariant sugerowany przez autorów do wdrożenia. Należy pamiętać, iż w wielu przypadkach, wybór określonego wariantu działania jest właściwą treścią tego działania, nie zawsze więc można było jednoznacznie określić szczegóły działania.

Uzasadnienie działania – stanowi uzasadnienie działania w stosunku do przyjętych celów strategicznych i operacyjnych a także w odniesieniu do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców Gminy Gniezno.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania - w każdym przypadku określono, jakie stanowisko w Urzędzie Gminy Gniezno lub jednostce organizacyjnej Gminy, będzie odpowiedzialne za realizację określonego działania (ew. jaka instytucja spoza Urzędu Gminy).

Szacowany koszt wdrożenia działania - jest rozumiany, jako ogół wydatków w ciągu okresu objętego niniejszą

strategią, związanych z wdrożeniem danego działania. Na tym etapie nie rozróżnia się kosztów w zależności od instytucji je ponoszącej.

Łączne finansowanie z budżetu gminy - wartość wyrażona w %, która wskazuje jaka część ww. kosztów będzie finansowana z budżetu Gminy.

Źródło finansowania - wskazane w każdym przypadku. W większości zadań, głównym źródłem finansowania będzie budżet Gminy Gniezno. Wszędzie tam, gdzie wskazano źródła zewnętrzne, określono, w jakim procencie źródła zewnętrzne będą najprawdopodobniej partycypowały w łącznych kosztach realizacji działania.

Data rozpoczęcia i zakończenia realizacji działania - przy ich określaniu podjęte zostały starania aby możliwie dokładnie wskazać te daty. Tylko w takim układzie możliwe jest prowadzenie skutecznej kontroli realizacji działań zapisanych w Strategii.

Planowany efekt końcowy działania - jest to kolejny element zaprojektowany z myślą o systemie kontroli realizacji strategii. Podaje on bezpośredni i ostateczny planowany (oczekiwany) efekt wdrożenia określonego działania.

Jednostka nadzorująca realizację działania - w każdym przypadku podana jest osoba - funkcja osoby - odpowiedzialna za realizację zadania.

Monitoring - pozwala kontrolować przebieg realizacji działania, a także pozwala podejmować decyzje korygujące.

Szczegółowa dokumentacja działań zawarta została w pełnej wersji strategii.

Źródła finansowania poszczególnych działań Gminy Gniezno w zakresie objętym Strategią Rozwoju Gminy Gniezno są następujące:

- **budżet gminy** - własne dochody budżetowe (środki własne),
- zewnętrzne źródła finansowania:
  - źródła zewnętrzne - dochody budżetowe:
    - **dotacje** (bezzwrotne lub częściowo zwrotne, np. z **budżetu państwa**, z budżetu innych jednostek samorządu terytorialnego, z funduszy celowych, z agencji rządowych),
    - **subwencje**;
  - źródła zewnętrzne - zwrotne:
    - **kredyty i pożyczki** w tym **kredyty i pożyczki na warunkach preferencyjnych**,
    - lokaty i oszczędności,
    - fundusze pomocowe:
      - **fundusze pomocowe UE** (strukturalne, przedakcesyjne),
      - **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**,
        - **partycypacja mieszkańców gminy** w określonych inwestycjach.
        - **partycypacja podmiotów gospodarczych**

Wady i zalety wybranych źródeł finansowania inwestycji samorządowych:

- **budżet gminy** - własne dochody budżetowe (środki własne):
  - zalety:**
    - bezzwrotność,
    - ograniczenie ryzyka inwestora tylko do samego projektu inwestycyjnego.
  - wady:**
    - środki własne są najczęściej niewystarczające; w pierwszej kolejności z dochodów budżetowych finansowane są wydatki bieżące, dopiero jeśli pozostaną rezerwy środków finansowane będą wydatki inwestycyjne,
    - inwestycje samorządowe nie powinny być finansowane tylko ze środków własnych ze względu na tzw. sprawiedliwość międzypokoleniową;
- **źródła zewnętrzne - dochody budżetowe** (dotacje i subwencje):
  - zalety:**
    - stosunkowo prosta, niewymagająca większego wysiłku procedura ubiegania się o środki finansowe,
    - dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego są udzielane w przypadku wspólnej realizacji zadania, a więc sprzyjają nawiązywaniu współpracy;
  - wady:**
    - niepewność ich uzyskania,
    - brak możliwości zmiany zdania,
    - konieczność ich skrupulatnego rozliczenia,
    - dotacja co do zasady może pokryć jedynie 50% wartości kosztorysowej inwestycji,
    - nieznajomość kryteriów przyznawania dotacji z budżetu państwa - ich uznaniowość;

- **zewnętrzne źródła - zwrotne:**

- * **kredyt bankowy**

- zalety:**

- brak szczegółowych wymogów informacyjnych wobec kredytobiorcy (przede wszystkim w okresie korzystania z kredytu bankowego),
    - prosta i krótka procedura udzielania kredytu, kredyt można otrzymać szybciej niż obligacje, ok. 1-2 miesiące a przy małych kwotach jeszcze szybciej,
    - dowolny moment uruchomienia linii kredytowej (połączenie uruchomienia środków z pojawieniem się realnych potrzeb),
    - bardziej zróżnicowane konstrukcje odsetek (kredyt można oprzeć na konstrukcji stałego lub zmiennego oprocentowania) niż w przypadku obligacji, co ma wpływ na poziom kosztu obsługi długu,
    - kredyt nie jest obciążony dodatkowymi opłatami, jak np. emisja obligacji w ofercie publicznej i ponoszenie opłat za notowanie obligacji komunalnych na GPW lub rynku pozagiełdowym,
    - kredyt może być renegotjowany i wcześniej spłacony, poza tym do dyspozycji są coraz bardziej zróżnicowane rodzaje kredytów w ofercie banków,

- wady:**

- wielkość kredytu zależy od limitu ustawowego wysokości zadłużenia, wydatków na jego spłatę, a także od tzw. współczynników koncentracji występujących w bankach,
    - koszt kredytu jest wyższy od kosztu emisji obligacji czy bonów komunalnych (na koszt kredytu składają się koszty odsetkowe, w których dużą rolę odgrywa częstotliwość płacenia odsetek),
    - trudniej dostępne są długie terminy spłaty,
    - niejawne są warunki umowy kredytowej,
    - konieczność stosowania zabezpieczeń kredytu,
    - zaciągnięcie kredytu oznacza koncentrację zadłużenia,
    - warunki umowy kredytowej zależne są przede wszystkim od banku (kredytodawcy), nawet jeżeli bank zgodzi się na 1,5 - roczną spłatę to trzeba spłacać sukcesywnie raty wraz z odsetkami,
    - należy liczyć się z tym, że niekorzystne warunki gospodarcze mogą wpłynąć na zwiększenie oprocentowania,
    - kredyt musi być przeznaczony na określony cel, zgodny z przedłożonym bankowi wnioskiem o kredyt,
    - w umowie kredytowej zawarte są warunki kontroli kredytowej w JST (tzw. monitoring kredytowy) - wymaga to zaangażowania kilku osób w zebranie wymaganych przez bank informacji,

- * **pożyczki i kredyty udzielone na zasadach preferencyjnych:**

- zalety:**

- różnorodność podmiotów udzielających takich pożyczek i kredytów,
    - pożyczki te mogą być w części lub całości umarzone,
    - kredyty udzielane na zasadach preferencyjnych są niżej oprocentowane, pozwala to na zmniejszenie kosztów obsługi długu,

- wady:**

- w dalszym ciągu (mimo zgłaszanych postulatów) stosunkowo skomplikowana procedura ubiegania się o tego rodzaju środki,
    - liczne głosy krytyczne dotyczące racjonalności podziału tych środków,
    - niepewność ich uzyskania z uwagi na dużą ilość ubiegających się podmiotów i ograniczone możliwości finansowe.

- * **finansowy udział mieszkańców i podmiotów gospodarczych w kosztach inwestycji (partycypacja społeczności lokalnej):**

- zalety:**

- możliwość pozyskania dodatkowych środków,
    - możliwość aktywizacji społeczności lokalnej,

- wady:**

- pozyskiwane środki są niewielkie,
    - tego rodzaju sposób finansowania inwestycji spotyka się zazwyczaj z małym zrozumieniem społeczności lokalnej.

Samorządy lokalne mogą także korzystać z oferty kredytowej i pożyczkowej wielu banków. Wynika to z dużej wiarygodności jednostek samorządu terytorialnego.

Szczególnie atrakcyjną ofertą dla gmin wiejskich i miejsko - wiejskich mogą być specjalne linie preferencyjne lub celowe fundusze ukierunkowane na ich rozwój.

Na uwagę zasługują:

- preferencyjna linia kredytowa obsługiwana przez **Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej**, obsługiwana przez Spółdzielczą Grupę Bankową - Gospodarczy Bank Wielkopolski, BOŚ S.A., przeznaczona na:
  - **drogi wiejskie** (kwota kredytu maksymalnie 300 tys. PLN; udział własny minimalnie 30%, maksymalny okres kredytowania 3 lata, a w tym 6 miesięcy karencji w spłacie kredytu);
  - **gminne pracownie internetowe** (kwota kredytu maksymalnie 60 tys. PLN; udział własny minimalnie 10%, maksymalny okres kredytowania 3 lata, w tym 12 miesięcy karencji w spłacie kredytu),
  - **sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie** (kwota kredytu maksymalnie 600 tys. PLN; udział własny minimum 30%, maksymalny okres kredytowania 5 lat, w tym 12 miesięcy karencji w spłacie kredytu);
  - **zbiorowe zaopatrzenie wsi w wodę** (kwota kredytu maksymalnie 400 tys. PLN; udział własny minimum 30%, maksymalny okres kredytowania 4 lata, w tym 9 miesięcy karencji w spłacie kredytu);
  - **inwestycje agroturystyczne** (kwota kredytu do 150 tys. PLN; udział własny minimalnie 20%, maksymalny okres kredytowania 5 lat, w tym 12 miesięcy karencji w spłacie kredytu).
- preferencyjne kredyty (oprocentowanie w wysokości 0.5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez NBP) pochodzące ze środków **Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych**, które można przeznaczyć na pokrycie:
  - kosztów przygotowania projektu inwestycji,
  - kosztów oceny wniosku o kredyt preferencyjny przeznaczony na pokrycie kosztów przygotowania projektu,
  - kosztów emisji obligacji, wykupu obligacji oraz spłatę pożyczek i kredytów wraz z odsetkami i innymi kosztami obsługi obligacji, pożyczek i kredytów.
Kredyt może wynieść do 80% zaplanowanych kosztów netto, nie więcej jednak niż 500.000 PLN na jeden projekt. Kredyt ten obsługiwany jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK).
- kredyty preferencyjne udzielane we współpracy z **Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**, przez Bank Ochrony Środowiska. Przeznaczone są one na:
  - budowę lub modernizację systemów grzewczych,
  - termomodernizację budynków,
  - wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii,
  - instalacje małych oczyszczalni ścieków,
  - budowę kanalizacji sanitarnej,
  - zadania z zakresu gospodarki odpadami,
  - inne zadania przynoszące wymierny efekt ekologiczny.
 BOŚ S.A. kredytuje także inne rodzaje inwestycji proekologicznych:
  - budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa ujęć oraz stacji uzdatniania wody,
  - budowa sieci kanalizacyjnej,
  - ograniczenie emisji pyłów i gazów oraz energochłonności,
  - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
  - budowa składowisk odpadów,
  - utylizacja odpadów, systemy zbiórki i transportu odpadów,
  - energooszczędna modernizacja oświetlenia.

Poszukując finansowania działań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Gniezno, można rozważyć również skorzystanie z wcześniej wspomnianego partnerstwa publiczno -prywatnego (PPP), czyli udziału finansowego podmiotów gospodarczych w poszczególnych przedsięwzięciach. Nie można z tej formuły jednak korzystać przy poszukiwaniu środków potrzebnych na tzw. wkład własny do projektów realizowanych z wykorzystaniem unijnych funduszy pomocowych. Komisja europejska nie uważa bowiem wkładu partnera prywatnego za wkład własny samorządu, a zatem traktuje go jako kolejnego partnera inwestycji.

Rozpatrując jednak możliwość skorzystania z partnerstwa publiczno - prywatnego, należy pamiętać, że odpowiedzialność gminy za funkcjonowanie infrastruktury komunalnej pozostaje aktualna pomimo upoważnienia prywatnych podmiotów do wykonywania związanych z tym czynności, zmienia się natomiast zakres i forma tej odpowiedzialności. Gmina przestaje być odpowiedzialna za ekonomiczne efekty tych przedsięwzięć.

Model organizacyjny PPP (publiczno - prywatnego przedsięwzięcia) opiera się na powołaniu podmiotu gospodarczego, do którego wchodzi gmina i udziałowiec prywatny, wnoszący kapitał i technologię.

Podstawowymi cechami takiego przedsięwzięcia są:

- samofinansowanie się,
- działalność oparta na zdrowych i rynkowych zasadach,
- użyteczność publiczna,
- nowoczesność systemowa i technologiczna.

Korzyści finansowe płynące z zastosowania modelu PPP:

- gmina nie angażuje środków finansowych na rozbudowę przedsiębiorstw, a z drugiej strony jest w stanie wpłynąć na kierunek rozwoju i polityki prowadzonej przez spółkę tak aby była ona zgodna z wizją rozwoju gminy,
- zagwarantowanie środków inwestycyjnych na realizację zadań przez udziałowca prywatnego,
- transferowanie na teren gminy środków finansowych, które nie obciążają budżetu gminy oraz jego limitów kredytowych,
- możliwy wpływ środków finansowych do kasy gminy w postaci dywidendy,
- wpływ gminy na kształtowanie ceny wykonania usługi dyktowane również efektem społecznym i interesem publicznym.

Udziały lub akcje obejmowane przez gminę pokrywane są zwykle aportem w postaci przedsiębiorstwa lub części jego mienia (pomieszczenia, sieci itp.). Jest to dobry sposób na pozyskanie kapitału z zewnątrz, gdyż ofertę przystąpienia do spółki gmina kieruje do inwestorów dysponujących odpowiednimi środkami.

PPP obejmuje najczęściej usługi z zakresu wywozu odpadów komunalnych, ich utylizacji, segregacji, utrzymania czystości w gminie, utrzymania składowisk odpadów, utrzymania dróg, itp.

Większy udział podmiotów prywatnych w realizacji zadań publicznych jest uzasadniony lepszą organizacją pracy, lepszą elastycznością techniki zarządzania (wprowadzanie różnych rozwiązań oszczędnościowych), niższym kosztem funkcjonowania, dzięki czemu podmioty te są zwykle bardziej efektywne w porównaniu z przedsiębiorstwami komunalnymi. Badania dowodzą, że usługi świadczone przez firmy prywatne są średnio o 35% tańsze, niż usługi świadczone przez przedsiębiorstwa komunalne.

Programy Pomocowe jako wsparcie dla Gminy i jej mieszkańców

Poniżej zestawiono programy pomocowe Unii Europejskiej, które mogą być pomocne zarówno samorządom jak i mieszkańcom wsi w realizacji działań, które zostały zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Gniezno:

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, priorytet 3 (Rozwój lokalny), działanie 3.1 (Obszary wiejskie)

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”; priorytet 3 (Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich), działanie 3.2.3 (Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego)

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”; priorytet 3 (Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich), działanie 3.2.4 (Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów)

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, priorytet 3 (Rozwój lokalny), działanie 3.4 (Mikroprzedsiębiorstwa)

Sektorowy Program Operacyjny - Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, priorytet 2 (Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw), działanie 3 (Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje)

Ponadto mieszkańcy wsi oraz samorzady lokalne będą mogły skorzystać z:

- Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 (PROW) /Renty strukturalne, Wspieranie gospodarstw niskotowarowych, Wsparcie działalności rolniczej na wydzielonych geograficznie obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), Wspieranie przedsięwzięć rolno - środowiskowych i dobrostanu zwierząt. Zalesianie gruntów rolnych, Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej, Grupy producentów rolnych/,
- SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich /Inwestycje w gospodarstwach rolnych, Ułatwienie startu młodym rolnikom, Szkolenia mające na celu wspieranie zmian i dostosowań w rolnictwie, Wsparcie doradztwa rolniczego, Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych, Scalanie gruntów, Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego, Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów, Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi, Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem, Pilotażowy Program Leader+/,
- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego /Reorientacja zawodowa osób odchodzących z sektora rolniczego, Promocja przedsiębiorczości, Obszary wiejskie, Mikroprzedsiębiorstwa, Lokalna infrastruktura społeczna/.